

A mássalhangzók

Gyakorló nyelvtan 89.o.

Felidézés...

- ▶ Mivel hozzuk létre a beszédhangokat?
- ▶ Hogyan csoportosítjuk a hangokat?
- ▶ Mit tudsz a magánhangzóról? (csoportosítás, képzés, szótagalkotás stb.)
- ▶ Hány betű és hány hang van a magyar ábécében?
- ▶ Miért fontosak a toldalékoláskor? (hangrendi illeszkedés)

Egy kis ismétlés...

teljes magyar abc - 44 betű
(q, w, x, y kiegészítve)

40 betű, 39 hang

latin betűs

magánhangzók és mássalhangzók

14 mgh.

26 msh.

A	A	B	C	Cs	D
Dz	Dzs	E	E	F	G
Gy	H	I	Í	J	K
L	Ly	M	N	Ny	O
Ó	Ö	Ő	P	Q	R
S	Sz	T	Ty	U	Ú
Ü	Ü	V	W	X	Y
Z	Zs				

A MAGYAR ÍRÁS

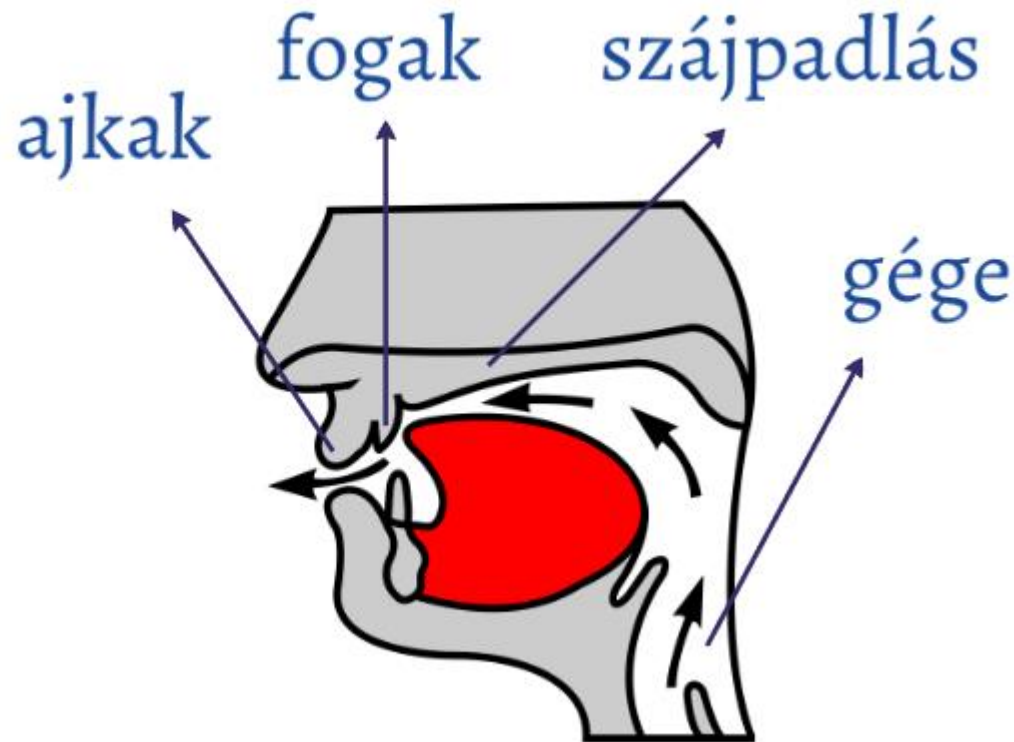
- BETŰÍRÁS
- LATIN BETŰS
- HANGJELÖLŐ: alma = a+l+m+a
De: pl. az angolban: apple [e: epöl]
- ÉRTELEMTÜKRÖZŐ

A mássalhangzó

- ▶ Beszédhang, amelynek képzése során a tüdőből kiáramló levegő valamilyen akadályba ütközik.

akadály

H - az egyetlen gégehang

Felosztásuk betűjegyük szerint

jegyek szerint:

egyjegyű: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z

kétjegyű: cs, dz, gy, ly, ny, sz, ty, zs

háromjegyű: dzs

A mássalhangzók a kiejtés időtartama szerint lehetnek:

- rövidek
- hosszúak

mgh. hosszú - ékezet

msh. hosszú - ??????

egyjegyű: kettőzzük (legalább)

kétjegyű: első jegyet kettőzzük (messze)

háromjegyű: az első jegyet kettőzzük (briddzsel)

A hangszalagok állása szerint lehetnek:

ZÖNGÉS - ZÖNGÉTLÉN

Morog vagy nem morog? =)

hangszalagok állása

*közel vannak
megrezegnek*

zöngés

*távol vannak
nem rezegnek*

zöngétlen

ZÖNGÉSEK

b, d, dz, dzs, g,

gy, j, l, ly, m, n,

ny, r, v, z, zs

ZÖNGÉTTLENEK

c, cs, f, h,

k, p, s, sz,

t, ty

Kérdések

1. Hány betűt tartalmaz még a teljes magyar ábécé?
2. Melyik két csoportba lehet sorolni a hangzóinkat?
3. Hány magánhangzónk van?
4. Milyen betűs az írásunk?
5. Hogyan csoportosítjuk a mássalhangzókat?

A magyar helyesírás szabályai

A Magyar helyesírás **négy alapelvet** ismer:

- kiejtés szerinti (fonetikus),
- szóelemző (etimologikus),
- hagyományos (tradicionális),
- egyszerűsítő

írásmódokat.

Két fontos helyesírási alapelv

1. A kiejtés szerinti írásmód

az alapelv lényege: a szavakat
úgy írjuk le, ahogy a köznyelvben
ejtjük

Pl. telefon,
asztal, **k**ép,
tanuló stb.

A „kezes” szabály

kéz

víz

út

tűz

kézben

vízben

útban

tűzben

kézre

vízre

útra

tűzre

kézi

vízi

úti

tűzi

de:

kezet

vizet

utat

tüzet

kezek

vizek

utak

tüzek

kezes

vizes

utas

tüzes

kezünk

vizünk

utunk

tüzünk

2. A hagyomány elve

Két területen érvényesül:

- hagyományos írású családnevek

- ly-os szavak kérdése

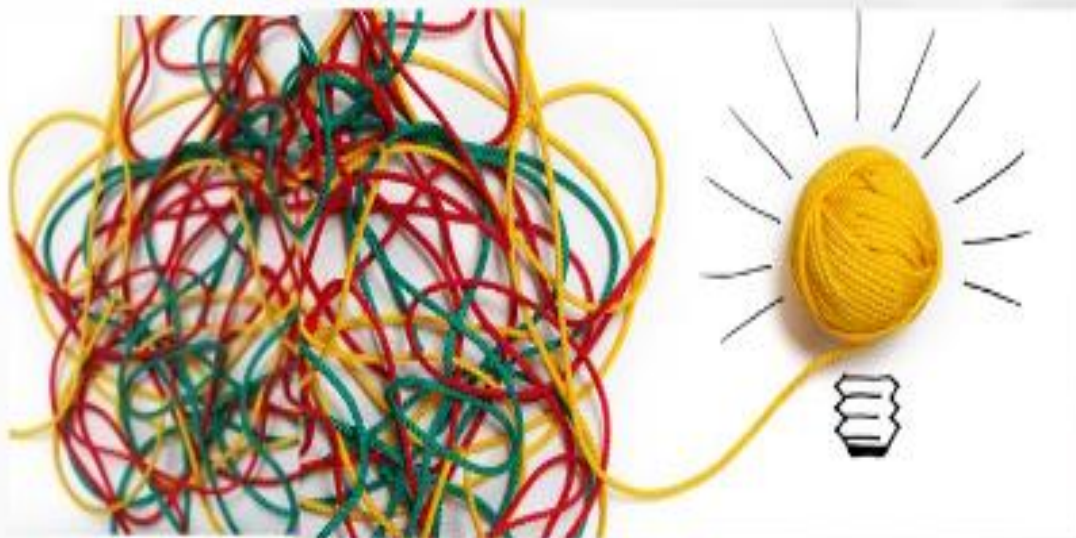

Hagyományos betűk/hangok:

ö → eö (Eötvös)

cs → ch (Madách)

i → y (Vörörmarty)

Típusai

*Latin írású nyelvekből átvett tulajdonnevek,
amelyeknek nincs hagyományosan kialakult magyar
változata*

- **Családnevek:** Shakespeare, Moliére
- **Helynevek:** New York, Paraguay
- **Márkanevek:** Coca Cola, Windows

Takács, Takách, Takáts?

Takács Nikolas

Dr. Takách Gáspár, pszichiáter, addiktológus

Takách Gábor

Takáts Tamás

Ly vagy j?

- szó elején csak a lyuk szó és származékaiban található ly
- ly van a hagyományos írású szava belsejében: ilyen, folyik, stb.
- az igék és névszók toldalékaiban j-t írunk: írj, csizmája, stb.
- j-vel írjuk az egytagú testrészeket: fej, száj, stb.
- j van sok egytagú igékben: fáj, jár, vāj, stb.

LY-S SZÓCSALÁDOK

akadály,
akadályoz,
akadálytalan

bélyeg,
bélyegző,
bélyegez.

folyik,
folydogál,
folyó,
folyam,
folyosó,
folyadék,
folytat,
folytatás

gömbölyű,
gömbölyít,
gömbölyded

komoly,
komolytalan,
komolyság,
megkomo-
lyodik

súly,
súlyos,
súlytalan,
súlyzó,
súlyemelő

mosoly,
mosolyog,
mosolygós,
mosolygás

mély,
mélyül,
mélyedés,
mélység,
mélyít

szabály,
szabályos,
szabályzat,
szabálytalan,
szabályoz

pehely,
pehelyes,
pehelyedik,
hópehely

osztály,
osztályoz,
osztályzat,
osztályos

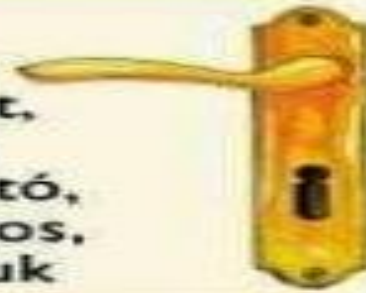
veszély,
veszélyes,
veszélytelen,
veszélyezett

hely,
helyes,
helytelen,
helyettes,
helyettesít,
helyzet,
helyjegy,
helyszín

lyuk,
lyukas,
lyukaszt,
lyukad,
lyukasztó,
lyukacsos,
kulcslyuk

FELADATOK

A Gyakorló nyelvtanban 90-96. o.

Játékok:

<https://wordwall.net/hu-hu/community/ly-j-szavak-gyakorl%C3%A1sa>

https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=931&select_osztaly_search=5-8-osztaly&select_tantargy_search=magyarnyelv&select_temakor_search=helyes%C3%ADras

https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=980&select_osztaly_search=5-osztaly&select_tantargy_search=magyarnyelv&select_temakor_search=helyes%C3%ADras

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET! 😊